

І.Г. Лісова, П.В. Російський, В.В. Лисенко, Н.М. Удовиченко

Післядипломна підготовка стоматологів у питаннях дентальної імплантації

Харківська медична академія післядипломної освіти, м. Харків, Україна

Резюме. У статті висвітлюється методика постійного навчання лікарів стоматологічного профілю з дентальної імплантації та мотивоване їх залучення до проходження навчання на профільних кафедрах ВНЗ післядипломної освіти. Наводяться актуальні питання проведення поглибленого циклу тематичного вдосконалення лікарів комунальних стоматологічних установ у сучасному напрямку стоматології – дентальній імплантації.

Ключові слова: післядипломна освіта, тематичне вдосконалення, дентальна імплантація.

Актуальність теми

За останні роки в Україні чітко визначився орієнтир на входження в Європейський освітній простір та направлення освітньої діяльності, одним з важливих критеріїв якої є постійне навчання фахівців упродовж усього життя та мотивоване залучення до самоосвіти. Бурхливий розвиток дентальної імплантації (ДІ) у нашій країні виявив цілий ряд проблем, пов'язаних з нестачею якісного професійного навчання, яке б розвивало клінічне мислення та практичні навички в лікарів у вказаному розділі стоматології. Крім того, підготовка по «ДІ» проводиться переважно на госпрозрахунковій основі, що обмежує її доступність для лікарів з бюджетних установ. Розробка поглибленого циклу тематичного і вдосконалення (ТУ) з ДІ на іслядипломному рівні створює мотивацію постійного оновлення знань і значущістю високопрофесійної підготовки лікарів-стоматологів у галузі хірургічних аспектів імплантації та особливостей протезування на імплантатах [1, 2, 3].

Метою статті є висвітлення сучасних питань проведення поглибленого циклу тематичного вдосконалення з дентальної імплантації в системі післядипломної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження

При лікуванні стоматологічних хворих за допомогою дентальних імплантів відсутність спеціальних знань і вмінь призводить до виникнення ускладнень. Ускладнення запального та дістропічного характеру сприяють відторгненню імплантів, невідповідності функції та естетиці виготовлених протезів, що зумовлює виникнення конфліктних ситуацій між лікарем і пацієнтом. При аналізі причини низької якості надання допомоги цим хворим стає очевидною хаотичність навчання стоматологів про ДІ. Це пов'язане з тим, що лікарі отримують первинну підготовку з ДІ на 1–2-денних майстер-класах, які проводяться під егідою комерційних фірм на базі приватних кабінетів або клінік. Цьому сприяють пропозиції великої кількості представників різних фірм-виробників імплантатів про проведення такого навчання, яке має значну вартість. Розповсюдження подібного роду знань частіше проводять особи без педагогічної підготовки та інколи без медичної освіти. Крім того, загалом відомо, що кошти, отримані за такі «майстер-класи», не підлягають оподаткуванню у зв'язку з відсутністю в таких викладачів ліцензії на освітні послуги та неможливістю контролю відповідних органів цього виду діяльності. Загалом відомо, що під час проведення майстер-класів рекламується продукція окремих фірм-виробників.

Таке «нав'язування» певних матеріалів та конструкцій обмежує вибір раціональних методів ДІ з урахуванням індивідуальної клінічної ситуації. При цьому стає очевидною фінансова заангажованість комерційних фірм у проведенні подібного навчання. Інша частина лікарів у зв'язку з низькою матеріальною спроможністю «черпають» знання про ДІ з Інтернет-ресурсу, де переважна частина інформації має сумнівну якість. Указане створює серйозну проблему для діагностики та планування лікування, починаючи з хірургічного етапу й закінчуючи виготовленням ортопедичної конструкції, обмежує можливості надання адекватної стоматологічної допомоги, невиправдано здорожчує лікування та робить його не завжди доцільним і біологічно безпечним.

В зв'язку з цим розробка поглибленого циклу ТУ з ДІ на післядипломному рівні диктується вимогами часу та соціальною необхідністю. Відповідно до програм спеціалізації та предатестаційного циклу по хірургічній та ортопедичній стоматології, розроблених опорними кафедрами та затверджених МОЗ України, розділу ДІ виділено 16 годин. У цьому зв'язку кафедрою ВНЗ 4-го рівня акредитації розроблено 2-тижневий цикл ТУ «ДІ», тривалість якого становить 78 навчальних годин, забезпечує навчання лікарів на бюджетних і контрактних основах. Програма, план і розклад курсу складені за установами МОЗ та Міністерства освіти України у відповідності з Міжнародною Болонською системою й затверджені вченою радою ХМАПО.

План-програма циклу складається з розділів, які висвітлюють питання теоретичного засвоєння класичних основ біології кістки щелепи, аспектів розвитку атрофічних процесів, термінів загоєння кісткової рани. Окремий розділ присвячений економічному та юридичним аспектам, актуальним у стоматологічній імплантації. Викладання діється в доступному ракурсі про питання діагностики клінічних умов для ДІ, переліку всього спектра сучасних матеріалів і хірургічних методів остеопластики, існуючих різноманітних методик імплантації у складних клінічних умовах та особливостей незнімного протезування за допомогою імплантів. Приводиться обґрунтування цільового вибору безпечних матеріалів для отримання інформації з рельєфу атрофічної кістки щелепи при проведенні субперіостальної імплантації, коли пацієнти відмовляються від пропонованих підготовчих додаткових операцій, необхідності віддалення термінів введення імплантів і закінчення протезування. Методики субперіостальної та базальної імплантації нами розглянути окремо, так як вони дозволяють у мінімальні терміни провести якісне лікування пацієнтів соціально активного і працездатного віку, коли інші види імплантації ускладнені.

Особлива увага приділяється ще одному розділу програми: подоланню можливих безпосередніх та віддалених ускладнень, відновленню функціонування комплексу імплантат + протез. Викладання на циклі проводять викладачі, що мають більш ніж 25-річний практичний досвід роботи з дентальними імплантатами і є сертифікованими фахівцями з хірургічної та ортопедичної стоматології. Отримані знання дозволяють значно розширити практичну діяльність лікарів для реабілітації стоматологічних пацієнтів з різноманітною патологією зубних рядів. Для покращення якості самопідготовки слухачів за тематикою циклу та засвоєння новітніх практичних навичок створено електронний посібник і методичні розробки з використанням сучасних технологій. При вступному, проміжному та заключному контролі для курсантів використовуються тести в режимі SMART-системи. Здійснюється підбір пацієнтів для клінічного розбору, демонстрації операцій, етапів протезування для відпрацювання практичних навичок. Придбані слухачами теоретичні та практичні навички підтверджуються свідоцтвом Харківської медичної академії післядипломної освіти (ХМАПО) державного зразка, що дає 15 балів при атестації на лікарську категорію. По закінченню циклу курсанти, які мають спеціалізацію «хірургічна стоматологія», «ортопедична стоматологія» та «стоматологія», не виникають проблеми при виборі та установці сучасних систем дентальних імплантатів при виготовленні найбільш естетичних і функціональних протезів. Тому підготовка лікарів з «ДІ» є професійною необхідністю.

Практичним запровадженням наших науково-методичних розробок була участь у підготовці лікарів-стоматологів комунальних установ м. Харкова та області в рамках соціального проекту «Запровадження методу дентальної імплантації в лікувальний процес комунальних стоматологічних поліклінік м. Харкова й Харківської області». Так, на кафедрі із 2010 р. пройшли підготовку з ТУ «ДІ» більш ніж 50 лікарів з комунальних стоматологічних установ. Результатом навчання стали доступність протезування на імплантатах і підвищення якості надання спеціалізованої стоматологічної допомоги соціально незахищеним групам населення регіону.

Ураховуючи вищесказане, можна зробити такі **висновки**:

1. Непрофесійний підхід до навчання призводить до сумнівного планування дентальної імплантації, яке не сприяє досягненню найбільш ефективного та прогнозованого результату при лікуванні пацієнтів.
2. Удосконаленням післядипломної підготовки лікарів-стоматологів за розділом дентальної імплантації повинні займатись відповідні державні заклади післядипломної освіти, які забезпечать високу якість викладання по суті та економічну доступність для широких верст лікарів нашої країни.
3. Створення поглибленого циклу тематичного вдосконалення з дентальної імплантації для лікарів комунальних стоматологічних установ є актуальним і свідчить про їх мотивоване залучення до проходження високопрофесійного навчання на профільних кафедрах ВНЗ післядипломної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лісова І.Г. Керівні документи у щоденній практиці та атестації лікарів стоматологічного фаху / Лісова І.Г., Ярославська Ю.Ю., Ткач Т.В., Михайленко Н.М. – Харків: «Апостроф», 2011. – 148 с.
2. Павленко О.В. Запровадження міжнародних стандартів якості післядипломної підготовки лікарів-стоматологів / Павленко О.В., Мазур І.П., Ступницька О.М. // Сове-

ременная стоматология. – К. – 2012. – № 2. – С. 142–144.

3. Тимофеев А.А. Дистанционное обучение в профессиональной подготовке студента и врача / Тимофеев А.А., Ушко Н.А., Ярифа М.А. // Современная стоматология. – К. – 2012. – № 4. – С. 138–139.

Последипломная подготовка стоматологов в вопросах дентальной имплантации

И.Г. Лесовая, П.В. Росийский, В.В. Лысенко, Н.Н. Удовиченко

Резюме. В статье освещается методика постоянного обучения врачей стоматологического профиля дентальной имплантации и мотивированное их привлечение к прохождению обучения на профильных кафедрах вузов последипломного образования. Приводятся актуальные вопросы проведения углубленного цикла тематического усовершенствования врачей бюджетных стоматологических учреждений в современном направлении стоматологии – дентальной имплантации.

Ключевые слова: последипломное образование, тематическое усовершенствование, дентальная имплантация.

The postgraduate training of dentists for dental implantation

I. Lesovaja, P. Rosiiskiy, V. Lysenko, N. Udovichenko

Summary. The article highlights the method of continuous training of doctors of dental profile for dental implantation and motivated their involvement in the passage of training at specialized departments of universities graduate education. This study focuses on current issues proceeding to a thorough cycle of thematic improvement of public dental health care in the direction of modern dentistry – dental implant.

Key words: postgraduate education, thematic improvement, dental implantation.

Лісова Ірина Григорівна – д-р мед. наук, професор, завідувача кафедри хірургічної стоматології, щелепно-лицьової хірургії та стоматології ХМАПО.

Російський Петро Вікторович – канд. мед. наук, асистент кафедри хірургічної стоматології, щелепно-лицьової хірургії та стоматології ХМАПО.

Лисенко Валерій Вікторович – канд. мед. наук, доцент кафедри хірургічної стоматології, щелепно-лицьової хірургії та стоматології ХМАПО. Заслужений лікар України.

Удовиченко Наталія Миколаївна – канд. мед. наук, головний лікар стоматологічної поліклініки № 7, голова Харківської обласної організації Асоціації стоматологів України.